

REKOMENDACIJOS DĖL VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ KOMISIJOS NARIŲ, PIRKIMO ORGANIZATORIŲ IR INICIATORIŲ VEIKSMŲ, KAI JIEMS YRA SIŪLOMAS AR DUODAMAS KYŠIS¹

Naudojamos sąvokos:

- **Darbuotojas** – valstybės įmonės „Oro navigacija“ darbuotojas, esantis Viešųjų pirkimų komisijos nariu, pirkimo organizatoriumi ar iniciatoriumi.

- **Kyšio davėjas** – asmuo, siūlantis kyšį, darantis įtaką Darbuotojui, siekiant naudoti sau.

- **Korupcija** – piktnaudžiavimas įgaliojimais siekiant naudoti sau ar kitam asmeniui.

- **Kyšis** – neteisėtas, nepagrįstas atlygis, kuris siūlomas, žadamas, susitariama duoti ar duodamas darbuotojui už tai, kad šis priimtų asmeniui palankų sprendimą. Kyšiu laikomi ne tik pinigai (daiktai, maisto produktai, alkoholis ir kt.), bet ir kitos turtinės vertybės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (įvairios prekės, paslaugos ar kiti daiktai, materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios, pavyzdžiui, nemokamas asmens nuvežimas, patalpų remontas, skolos panaikinimas ar suteikta galimybė nemokamai naudotis paslaugomis, ir kt.) išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujamą darbuotojo teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą, vykdamas darbo pareigas.

- **Papirkimas** – aktyvūs asmens veiksmai, kuriais siekiama papirkti darbuotoją, asmens nuomone, kompetentingą atlikti (neatlikti) jam palankius veiksmus, vykdamas darbo pareigas. Jeigu dėl paperkamo darbuotojo kompetentingumo atlikti (neatlikti) kyšio davėjo pageidaujamus veiksmus asmuo klysta, tai ir šiems asmenims kyšio siūlymas, pažadas ar susitarimas duoti kyšį, kyšio davimas laikomas baigtu papirkimu. Papirkimas yra baigtas, kai darbuotojui siūlomas, pažadamas, susitariama duoti ar duodamas kyšis.

- **Pasiūlymas duoti kyšį** – tai lenkimas, prašymas, įtikinėjimas, drąsinimas konkretaus darbuotojo už atlygį kyšio davėjo interesams atlikti (neatlikti) konkrečius veiksmus vykdamas darbo pareigas.

- **Pažadėjimas duoti kyšį** – tai kyšio davėjo veiksmai, kurie iš esmės yra tokie pat, kaip ir pasiūlant duoti kyšį, tačiau kartu jais stiprinamas paperkamo darbuotojo sprendimas gauti kyšį pateikiant tam tikras garantijas, kad kyšis tikrai bus duotas, kad tai bus padaryta saugiau ir bus naudinga.

- **Susitarimas duoti kyšį** – kai kyšio davėjas pasiūlo darbuotojui duoti kyšį, o jis atitinkamai pažada priimti kyšį, ir atlikti (neatlikti) pageidaujamus veiksmus asmens naudai. Susitarimo metu gali

¹ Parengta vadovaujantis STT kartu su partneriais parengtu Antikorupcinės aplinkos vadovu viešajam sektoriui

būti detalizuojama kyšio forma, jos davimo laikas, būdas, o kitais atvejais tik abstrakčiai susitariama dėl paties kyšio davimo – priėmimo fakto.

• **Kyšio davimas** – tai kyšio davėjo veiksmai, kuriais kyšio davėjas perduoda kyšį paperkamam darbuotojui už pageidaujamą jo veikimą (neveikimą) vykdant darbo pareigas.

ĮMONĖS DARBUOTOJAS TURI ELGTIS TAIP, KAD SAVO ELGESIU NESUDARYTŲ ĮSPŪDŽIO, JOG YRA PROVOKUOJAMA DUOTI KYŠĮ, IR GAVĘS PASIŪLYMĄ PRIIMTI KYŠĮ UŽ DARBO PAREIGŲ ATLIKIMĄ AR NEATLIKIMĄ PRIVALO:

1. nepriimti kyšio, nepriklausomai nuo jo vertės;
2. jei yra galimybė, padaryti pokalbio garso, vaizdo įrašą;
3. aiškiai pareikšti ir savo elgesiu parodyti kyšio davėjui, kad netoleruoja jokių nepagrįstų atlygių ir dovanų;
4. paaiškinti asmeniui, kad jo veiksmai gali būti traktuojami kaip nusikalstami ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę;
5. įspėti kyšio davėją, kad apie kyšio siūlymą bus informuotas darbuotojo tiesioginis vadovas, ikiteisminio tyrimo įstaiga (policija, STT ar kita ikiteisminio tyrimo įstaiga, kuriai pavesta tirti tam tikras korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas), jei yra galimybė, neleisti kyšio davėjui pasišalinti ir skubiai telefonu informuoti tiesioginį vadovą, apsaugą, ikiteisminio tyrimo įstaigą;
6. kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai, išlaikyti rimtį, parengti rašytinį paaiškinimą apie buvusias kyšio siūlymo ar pažado jį duoti aplinkybes;
7. iki ikiteisminio tyrimo pareigūnų atvykimo elgtis pagal ikiteisminio tyrimo pareigūnų nurodymus.

ASMENIUI PADAVUS KYŠĮ, DARBUOTOJAS PRIVALO:

1. neimti kyšio į rankas, nepriklausomai nuo jo vertės;
2. jei yra galimybė, padaryti pokalbio garso, vaizdo įrašą, nufotografuoti ant stalo ar kitur padėtą kyšį;
3. aiškiai pareikšti ir savo elgesiu parodyti kyšio davėjui, kad netoleruoja jokių nepagrįstų atlygių ir dovanų;
4. paaiškinti asmeniui, kad jo veiksmai gali būti traktuojami kaip nusikalstami ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę;

5. įspėti kyšio davėją, kad apie kyšio davimą bus informuotas tiesioginis vadovas, ikiteisminio tyrimo įstaiga, jei yra galimybė, neleisti kyšio davėjui pasišalinti ir skubiai telefonu informuoti tiesioginį vadovą, apsaugą, ikiteisminio tyrimo įstaigą;

6. kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai, išlaikyti rimtį, parengti rašytinį paaiškinimą apie buvusias kyšio davimo aplinkybes;

7. iki ikiteisminio tyrimo pareigūnų atvykimo elgtis pagal ikiteisminio tyrimo pareigūnų nurodymus.

DARBO AR NE DARBO METU GAVĘS PASIŪLYMĄ PAVEIKTI KITĄ ĮMONĖS DARBUOTOJĄ AR ASMENĮ, KAD ŠIS ATITINKAMAI VEIKTŲ AR NEVEIKTŲ, DARBUOTOJAS PRIVALO:

1. nepriimti pasiūlymo ar kyšio už pažadą paveikti kitą įmonės darbuotoją ar asmenį;

2. jei yra galimybė, padaryti pokalbio garso, vaizdo įrašą;

3. aiškiai pareikšti ir savo elgesiu parodyti asmeniui, kad netoleruoja tokio elgesio; paaiškinti asmeniui, kad jo veiksmai gali būti traktuojami kaip nusikalstami ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę;

4. įspėti asmenį, kad apie kyšio davimą bus informuotas tiesioginis vadovas, ikiteisminio tyrimo įstaiga, jei yra galimybė, neleisti interesantui pasišalinti ir skubiai telefonu informuoti tiesioginį vadovą, ikiteisminio tyrimo įstaigą;

5. kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai, išlaikyti rimtį, parengti rašytinį paaiškinimą apie buvusias kyšio davimo aplinkybes;

6. iki ikiteisminio tyrimo pareigūnų atvykimo elgtis pagal pareigūnų nurodymus.

JEI NETEISĖTAS ATLYGIS BUVO PASIŪLYTAS, PAŽADĖTAS ARBA REIKALAVIMAS, GRASINIMAS ATLIKTI TAM TIKRUS VEIKSMUS (TIEK TEISĖTUS, TIEK NETEISĖTUS) BUVO PERDUOTAS EL. PAŠTU, TELEFONU AR KITOMIS RYŠIO PRIEMONĖMIS (SOCIALINIŲ TINKLŲ PASKYROSE), DARBUOTOJAS:

1. privalo imtis priemonių išsaugoti įrodymus: neištrinti el. pašto laiškų, trumpųjų žinučių, esant galimybei daryti garso, vaizdo įrašus su neteisėtą atlygį siūlančiu asmeniu;

2. jei neteisėtas atlygis buvo atsiųstas anonimiškai kaip pašto siunta ar per kurjerį, padaryti siuntos išpakavimo ir siuntos turinio nuotraukas – jos gali suteikti papildomos informacijos, nustatant kyšio davėją;

3. informuoti tiesioginį vadovą, ikiteisminio tyrimo įstaigą.